

Anti-pestprotocol

CBS Melodie

Waarom een anti-pestprotocol?

Met de Wet sociale veiligheid heeft iedere school een inspanningsverplichting om zorg te dragen voor de sociale, psychische en fysieke veiligheid van alle leerlingen. De teamleden van CBS Melodie zijn erop gericht pestgedrag zoveel mogelijk te voorkomen. Omdat ongewenst gedrag nooit helemaal te voorkomen is, moet er ook een goed antwoord zijn op situaties waarbij preventie niet meer toereikend is.

Bij pesten (als vorm van ongewenst gedrag) is de veiligheid van leerlingen in het geding. Op het moment dat er sprake is van pesten, ziet het team van CBS Melodie het daarom als haar taak om het pestprobleem, samen met alle betrokkenen, op te lossen. Dit pestprotocol is ervoor bedoeld om de handelwijze van het team, op het moment dat pesten zich voordoet, te beschrijven.

CBS Melodie beschouwt het pestprotocol als een groeidocument dat kan worden aangepast en aangescherpt op basis van nieuwe inzichten en ontwikkelingen bij het team.

Definitie van pesten

Pesten is het systematisch en langdurig uitoefenen van psychische- en/of fysieke handelingen van geweld door een leerling of een groep leerlingen ten opzichte van één of meer klasgenoten, die niet (langer) in staat is/zijn zichzelf te verdedigen. Bij pesten is de macht tussen de pester en de gepeste ongelijk verdeeld. Pesten kan zich voordoen in het 'echte' leven en via sociale media.

Pesten is iets anders dan plagen. We spreken van plagen wanneer het af en toe voorkomt en wanneer de kinderen die betrokken zijn zich gelijkwaardig voelen: er is geen machtsverschil. Plagen gebeurt vaak over en weer. Plagen hoeft niet altijd negatief te zijn, plagen kan ook sfeerbevoorrend zijn. In het geval pesten, worden duidelijk grenzen overschreden.

Betrokkenen bij pesten

Het gepeste kind

Kinderen die gepest worden, zijn over het algemeen minder weerbaar. Zij vinden het moeilijk actie te ondernemen tegen het pesten. Zij durven hier weinig of niets over te zeggen. Hun angst en onzekerheid wordt versterkt door het ondervonden pestgedrag. Gepeste kinderen geven regelmatig aan het gevoel te hebben dat zij weinig vrienden hebben om op terug te vallen, dat zij het gevoel hebben hier alleen in te staan. Kinderen die gepest worden hebben vaak een sterke behoefte aan ondersteuning op sociaal-emotioneel gebied.

De leerling die pest

Kinderen die het initiatief nemen om te pesten zijn veelal fysiek de sterksten uit de groep. Ze kunnen zich agressiever opstellen en dreigen met geweld. Zij oefenen macht uit, waardoor het lijkt alsof zij populair zijn. Een kind dat pest op school hoeft zich thuis helemaal niet als zodanig te manifesteren. Vaak zit achter het masker van de *zekere* pester een grote mate van onzekerheid. Uit onderzoek is gebleken dat leerlingen die pesten vaak niet gevoelig zijn voor straf én dat zij zich lang niet altijd bewust zijn van wat hun gedrag voor het gepeste kind betekent. De pester is vaak bang om zelf gepest te worden. Sommige kinderen pesten minder openlijk, op een subtielere manier, bijvoorbeeld met woorden of opmerkingen. Soms sluiten kinderen die pesten andere kinderen buiten. Pesters ervaren vaak op termijn ook zelf de gevolgen van hun eigen (pest)gedrag. Door het getoonde (pest)gedrag bestaat de kans dat de pester weinig echte vriendschappen ontwikkelt. Kinderen die pesten hebben dus ook een sterke behoefte aan ondersteuning op sociaal-emotioneel gebied.

De rest van de groep

Bij het pesten heeft ook de rest van de groep een rol.

Een aantal kinderen doet actief mee met het pesten: zij worden de *meelopers* genoemd en steunen kinderen die pesten.

Een aantal kinderen is niet direct betrokken bij het pesten: zij worden de *omstanders* genoemd.

Niet alle kinderen hebben het in de gaten als er gepest wordt, sommigen zien het wel maar zij houden afstand. Zij doen niet mee, maar ondernemen nog niets om het pesten te stoppen.

Ouder/verzorger:

Ouders/verzorgers vinden het soms lastig om te zien dat hun kind gepest wordt, pest of meeloopt. Dit kan verschillende emoties met zich meebrengen. Soms herinnert het gedrag ook aan situaties uit de eigen (jeugd)ervaringen.

Uitgangspunten bij het anti-pestprotocol

CBS Melodie wil, vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders én leerlingen, bijdragen aan de brede ontwikkeling van ieder kind. Teamleden van CBS Melodie bevorderen deze ontwikkeling door het bieden van een veilige en uitdagende (leer)omgeving en een prettige (werk)sfeer. Een veilige omgeving draagt bij aan het voorkomen van ongewenst gedrag, zoals pesten.

Preventieve maatregelen

Om een veilige omgeving te bieden zijn er - ongeschreven en geschreven - schoolregels. Alle medewerkers van CBS Melodie dragen door middel van hun houding voorbeeldgedrag uit naar leerlingen en ouders. De geschreven regels hangen zichtbaar in de groepen en worden nageleefd.

Op CBS Melodie wordt sinds schooljaar 2017-2018 gewerkt met de methode Kwink, gericht op het bevorderen van een positieve sociaal-emotionele ontwikkeling van alle kinderen en het creëren van een veilig groepsklimaat in iedere klas. Bij de methode Kwink wordt in de lessen aangesloten bij de fasen van groepsvorming (forming = oriëntatie, norming = normen, regels en gedragsverwachtingen, storming = strijd om hiërarchie, performing = klas wordt groep in een veilig klimaat en adjourning = afscheid). Door de Kwink-lessen wordt expliciet aandacht besteed aan deze fasen om van een klas een hechte groep te maken. Kwink versterkt de positieve kracht van de groep en leert kinderen op een verstandige en prettige manier omgaan met de nieuwe media. Bij de Kwink-lessen is ook speciale aandacht voor pesten, met als doel stoppen van pesten en voorkomen van pesten. In de lessen is onder andere aandacht voor gevoelens bij bepaalde situaties, groepsgedrag bij pesten, het maken van leuke en niet leuke grapjes, etc.

Ouders worden gestimuleerd om ook thuis met hun kind in gesprek te gaan over gedrag, de koelkastposter van Kwink helpt hierbij.

Op CBS Melodie wordt eveneens de methode Trefwoord gebruikt. Tijdens deze lessen wordt aandacht besteed aan normen en waarden en het respectvol met elkaar omgaan.

Helaas doen zich binnen een veilig groeps- en schoolklimaat soms toch nog conflicten voor. Het team van CBS Melodie is van mening dat conflicten en ruzies mogen vóórkomen en dat leerlingen mogen leren hoe ze die op een goede manier met elkaar kunnen oplossen. Het team gaat ervan uit dat leerlingen over het algemeen het goede willen doen en dat ze bereid zijn om oplossingen te zoeken waar iedereen zich prettig bij voelt. Op CBS Melodie verwachten wij dat leerlingen (en hun ouders) bereid zijn om conflictsituaties, waaronder pesten, op te lossen. Als leerlingen zich niet *willen* gedragen, stelt het team grenzen om een veilige schoolomgeving, zowel sociaal-emotioneel als fysiek, te blijven waarborgen.

Vooral in groepen waar de sfeer nog niet optimaal is, lopen kinderen die niet voldoen aan de groepsnorm, risico om slachtoffer te worden van pesten.

Curatieve aanpak: als er toch gepest wordt

Ondanks alle preventieve maatregelen komt pesten op alle scholen voor. Het leerlingvolgsysteem voor sociaal-emotionele ontwikkeling dat door school wordt gebruikt (SCOL) helpt bij het signaleren van gedrag dat doet vermoeden dat er sprake is van pesten. Als er tóch gepest wordt, gebeurt dit meestal buiten het zicht van volwassenen (ouders, leerkrachten) die kunnen ingrijpen. Het is daarom belangrijk dat alle kinderen worden aangemoedigd erover te praten als er gepest wordt en dat er goed wordt samengewerkt tussen school en ouders bij het signaleren van pesten en het begeleiden/oplossen daarvan. Teamleden van CBS Melodie vinden het belangrijk dat leerlingen zelf hulp (leren) vragen als zij zich bijvoorbeeld gepest voelen, zij ruzie hebben en er zelf niet uitkomen of zien dat iemand gepest wordt. Het bespreekbaar maken van gedrag wordt op CBS Melodie niet gezien als klikken.

Bij de aanpak van pestproblemen is het team gericht op het herstel van de relatie tussen de leerlingen. Er wordt vanuit gegaan dat pestsituaties niet altijd 'zwart-wit' zijn en dat zowel de leerling die pest, de leerling die gepest wordt als de andere leerlingen van de groep een rol hebben bij het pesten. Om de pestsituatie op te lossen helpen de leerkrachten de betrokkenen om hun gevoelens onder woorden te brengen, met elkaar een open gesprek te voeren en duidelijke afspraken te maken. Meestal is het wenselijk dat de hele groep wordt betrokken bij de afspraken en verantwoordelijkheid krijgt bij het naleven daarvan.

Het team streeft naar een oplossende aanpak samen met ouders, waarbij ieder een eigen verantwoordelijkheid heeft en neemt bij de aanpak van het pesten.

Als het de verantwoordelijkheidsgrens van de leerkrachten overstijgt wordt de directie betrokken.

Curatieve aanpak : stappenplan

Op het moment dat de leerkracht signalen krijgt dat een leerling gepest wordt of zich gepest voelt, onderneemt de leerkracht actie. De handelwijze van de leerkracht kenmerkt zich door een open houding naar alle betrokkenen waarin ruimte is voor 'hoor' en 'wederhoor'. De leerkracht is erop gericht leerlingen uitleg te geven van een sociale situatie, waar nodig deze te verduidelijken, leerlingen verantwoordelijkheid te leren nemen voor de omgang met elkaar en voor hun eigen gedrag daarbij. Om het pesten te laten stoppen helpt de leerkracht de leerlingen afspraken te maken. De leerkracht ziet er vervolgens op toe dat de afspraken worden nageleefd. Het is belangrijk dat de leerkracht **alle** leerlingen veiligheid en het vertrouwen biedt dat hij/zij het kind zal ondersteunen bij het oplossen van de situatie. Bij de aanpak van pesten brengt de leerkracht de partijen bij elkaar en houdt daarbij de volgende stappen aan:

1. De leerkracht gaat in gesprek met de gepeste leerling en laat de leerling vertellen over wat er is gebeurd en hoe hij/zij zich daarbij voelde.
2. De leerkracht heeft ook een gesprek met de leerling die pest en laat deze zijn/haar verhaal doen.

3. De leerkracht heeft een gesprek samen met de leerling die gepest wordt en met de leerling die pest. De leerkracht schat daarbij in waar en wanneer dit gesprek plaatsvindt. Bij dit gesprek heeft de leerkracht een open, neutrale houding, naar beide leerlingen. Het gaat erom dat kinderen leren hoe zij afspraken kunnen maken voor een goede omgang met elkaar.
Van belang is dat het gepeste kind leert zeggen welk gevoel hij/zij krijgt bij het gedrag van de leerling die pest. In het gesprek wordt de leerling die gepest heeft vooral gevraagd naar de beweegredenen; is het zijn/haar bedoeling om de ander dit gevoel te geven?
4. De leerkracht schat de ernst van de situatie in. Indien nodig stelt de leerkracht ouders en/of de intern begeleider op de hoogte. Als het nodig is dat de leerkracht meer inzicht krijgt in de beweegredenen van de pester, worden vervolgstappen met ouders besproken.
5. Het team wordt op de hoogte gesteld van pestgedrag in verband met toezicht op het plein en dergelijke en het kunnen handhaven van gemaakte afspraken.
6. De groep wordt betrokken bij de afspraken die gemaakt zijn. Wanneer nodig bespreekt de leerkracht samen met de leerlingen hoe de overige leerlingen kunnen ondersteunen/helpen bij het nakomen van de gemaakte afspraken.
7. De leerkracht bepaalt het evaluatiemoment (binnen een week) waarop de gepeste en de pester bespreken hoe het lukt om de gemaakte afspraken na te komen. Eventueel wordt dit ook aan de rest van de groepsgenoten gevraagd. Ouders worden hiervan op de hoogte gesteld door de leerkracht.
Lukt dit wel, dan blijven de afspraken gehandhaafd en wordt een nieuw evaluatiemoment gepland binnen twee weken.
Lukt dit niet, dan herhaalt de leerkracht stap 3 tot en met 7 (met nadruk voor wat wel gaat lukken). Tegelijkertijd wordt stap 8 in werking gezet.
8. Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld, bijvoorbeeld schoolmaatschappelijk werk. Samen met ouders bekijkt SMW vervolgens welke hulp gewenst is. Indien ouders weigeren om van de begeleiding door SMW gebruik te maken, wordt schorsing van de pester overwogen (?).
9. Schorsing van de pester is mogelijk overeenkomstig de voorwaarden die daarvoor gelden binnen LucasOnderwijs. Met het oog hierop is het van belang dat de acties die onder de stappen 1 t/m 8 worden ondernomen, goed worden gedocumenteerd in Esis.
10. Pestgedrag wordt uitdrukkelijk onderdeel van de overdracht aan het einde van elk schooljaar. In het volgende schooljaar wordt het stappenplan voortgezet op het punt waar het in het vorige schooljaar is aangekomen. M.a.w., de cyclus wordt niet ieder schooljaar opnieuw vanaf stap 1 gestart. Hiermee wordt voorkomen dat pestgedrag dat bijvoorbeeld in groep 5 is ontstaan, kan voortduren tot en met groep 8.
11. Pestgedrag dat buiten school is ontstaan (bijvoorbeeld online) en op school voortduurt.....?

Adviezen aan ouders/verzorgers

Het is belangrijk dat ouders over de juiste informatie beschikken met betrekking tot het pestgedrag, ouders kunnen hierom vragen bij de leerkrachten. Ouders werken samen met school aan de ondersteuning van hun kind. Samen hebben zij een belangrijke begeleidende rol ten aanzien van gewenst gedrag.

In literatuur/websites wordt aan ouders de volgende adviezen gegeven:

- Neem het probleem van uw kind serieus.
- Maak tijd voor uw kind, houd de communicatie met uw kind open, blijf in gesprek met uw kind.
- Probeer achter de mogelijke oorzaak te komen.
- Pesten op school kunt u het beste direct met de leerkracht bespreken.
- Corrigeer ongewenst gedrag en benoem het goede gedrag van uw kind.
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de beslissing van school staat.
- Stimuleer uw kind om op een goede manier met andere kinderen om te gaan.
- Geef zelf het goede voorbeeld.
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport, dit werkt bevorderlijk voor de ontwikkeling van sociale vaardigheden.
- Door positieve stimulering en zogenaamde schouderklopjes kan het zelfrespect vergroot worden of weer terug komen.
- Leer uw kind voor zichzelf op te komen
- Als pesten niet op school gebeurt, maar op straat, probeert u contact op te nemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken.
- Neem de ouders van het gepeste kind serieus.
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet.
- Leer uw kind voor anderen op te komen.

Voor ouders en leerlingen is meer informatie te vinden over pesten, onder andere op de volgende websites:

www.pestten.nl

www.oudersonderwijs.nl

www.mijnkindonline.nl

www.pestweb.nl

www.kinderombudsman.nl

Directie, leerkrachten en de MR onderschrijven gezamenlijk het Anti-pestprotocol CBS Melodie, dat is opgesteld op 23 januari 2018.